

УДК 37.091.113

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.6.17>

Тетяна КОРОІД

доктор філософії у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, старший викладач кафедри освітології та психолого-педагогічних наук, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053

ORCID: 0000-0002-6390-4766

Бібліографічний опис статті: Короїд, Т. (2025). Модель інноваційного розвитку емоційного інтелекту здобувачів вищої освіти. *Acta Paedagogica Volynienses*, 6, 119–128, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.6.17>

МОДЕЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті представлено модель інноваційного розвитку емоційного інтелекту здобувачів вищої освіти в умовах цифрової трансформації. Обґрунтовано актуальність проблеми розвитку емоційного інтелекту й емоційної компетентності майбутніх фахівців у контексті європейської освітньої політики та стратегій UNESCO щодо формування «soft skills» XXI століття. Подано наукові підходи щодо трактування сутності емоційного інтелекту та його ролі у професійному становленні здобувачів вищої освіти. Запропоновано авторську модель інноваційного розвитку емоційного інтелекту здобувачів вищої освіти, що базується на шістьох взаємопов'язаних складниках – мотиваційно-ціннісному, когнітивно-інформаційному, рефлексивно-аналітичному, емоційно-поведінковому, які забезпечують цілісний розвиток емоційного інтелекту індивіда. Два останніх – п'ятий і шостий – соціально-комунікативний і результативно-конативний – відповідають за практику емоційного лідерства й розвиток етичної взаємодії, саморегуляцію та результат. Зазначено принципи моделі розвитку емоційного інтелекту здобувачів вищої освіти. Описано інноваційні освітні практики реалізації моделі: інтерактивні методи, використання цифрових освітніх платформ тощо. Дано пояснення поняттям «емоційна зрілість», «емоційна культура», «цифрова емпатія». Термін «емоційно-цифрове освітнє середовище» подано як авторська дефініція. Визначено педагогічні умови, необхідні для реалізації моделі розвитку емоційного інтелекту здобувачів вищої освіти. Увагу приділено створенню емоційно безпечного, гуманного й технологічно розумного середовища не тільки для здобуття знань студентами, а й для здатності розуміння й управління власними емоціями. Матеріали статті можуть бути використані для інтерактивних курсів, тренінгів із розвитку емоційного інтелекту в системі вищої освіти.

Ключові слова: емоційний інтелект, інноваційний розвиток, здобувачі вищої освіти, цифрова трансформація, емоційна компетентність, рефлексія, освітні інновації.

Tetiana KOROID

PhD in Education (Field of Knowledge 01 Education/Pedagogy), Senior Lecturer at the Department of Educology and Psychological-Pedagogical Sciences, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Bulvarno-Kudriavska str., 18/2, Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0000-0002-6390-4766

To cite this article: Koroid, T. (2025). Model innovatsiinoho rozvytku emotsiinoho intelektu zdobuvachiv vyshchoi osvity [Model of innovative development of emotional intelligence of higher education students]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 6, 119–128, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.6.17>

MODEL OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE OF HIGHER EDUCATION STUDENTS

The article presents a model of innovative development of emotional intelligence among higher education students in the context of digital transformation. The relevance of developing emotional intelligence and emotional competence in future professionals is substantiated within the framework of European educational policy and UNESCO strategies aimed at fostering 21st-century soft skills. The article outlines scientific approaches to interpreting the essence of emotional intelligence and its role in the professional formation of higher education students. An original model of innovative

development of emotional intelligence is proposed, based on six interrelated components – motivational-value, cognitive-informational, reflective-analytical, and emotional-behavioral – which together ensure the holistic development of an individual's emotional intelligence. The last two components – the fifth and sixth, the social-communicative and the result-conative – are responsible for the practice of emotional leadership and the development of ethical interaction, self-regulation, and outcomes. The principles of the model for developing emotional intelligence in higher education students are outlined. Innovative educational practices for implementing the model are described, including interactive methods and the use of digital educational platforms. The concepts of “emotional maturity,” “emotional culture,” and “digital empathy” are explained. The term “emotional-digital educational environment” is presented as the author's own definition. The pedagogical conditions necessary for implementing the model of emotional intelligence development in higher education students are identified. Attention is given to creating an emotionally safe, humane, and technologically intelligent environment not only for students' acquisition of knowledge but also for their ability to understand and manage their own emotions. The materials of the article may be used for interactive courses and training sessions on the development of emotional intelligence within the system of higher education.

Key words: *emotional intelligence, innovative development, higher education students, digital transformation, emotional competence, reflection, educational innovations.*

Актуальність проблеми. Освітня політика Європейського Союзу й міжнародних організацій встановлює розвиток емоційного інтелекту (PEI), емоційної компетентності (ЕК), цифрової грамотності як ключових факторів якості освіти (ЯО) у XXI столітті. Відтак тема емоційного інтелекту (EI) є стратегічно важливою в сучасній освіті. Тож існує необхідність аналізу чинників щодо професійних обов'язків і результатів діяльності творчої особистості: стрес і стресостійкість, емоційне вигорання й емоційне наповнення, діджиталізація й децифровізація. Постає необхідність у гармонізації емоційного й когнітивного розвитку індивіда у цифровому середовищі. Тому виникає потреба у розробленні інноваційної моделі PEI, що здатна забезпечити ефективну комунікацію, психологічну стійкість і мотивацію студентів.

Отже, актуальність теми статті зумовлена потребою вирішення суперечностей між потребами суспільства у професіоналах-лідерах і рівнем їхнього PEI та можливістю подальшої самореалізації; інноваційними моделями PEI та перспективними прагненнями індивіда, його когнітивним навантаженням; цифровими технологіями як інструментами емпатії, емоційної стресостійкості, втоми й розвитком емоційної саморегуляції.

Тож ефективність навчання і психологічне благополуччя здобувачів вищої освіти (ВО) стають на рівень конкурентоспроможності майбутніх фахівців щодо цифровізації. Саме в документах «Digital Education Action Plan 2021-2027» та European skills Agenda (2023) підкреслюється про паралельність розвитку цифрових навичок із емоційною регуляцією,

емпатією, міжособистісною взаємодією й само-рефлексією. Також питанням soft and hard skills присвятили свої наукові дослідження О. Спірін, М. Cinque, D. Haselberger. Так, ДНУ «Інститут освітньої аналітики» пропонує збірник тез (2024), що охоплюють питання розвитку міжнародної співпраці й тенденції інтеграції української освіти в європейській освітній простір.

Отож методологія дослідження спрямована на наукове обґрунтування й розроблення моделі інноваційного розвитку емоційного інтелекту здобувачів вищої освіти в умовах сучасного освітнього середовища. Використано комплекс загальнонаукових теоретичних методів дослідження (аналіз, синтез наукових джерел з психології, педагогіки, освітології; узагальнення передового світового, європейського і вітчизняного досвіду, систематизація). Емпіричні методи (спостереження, моделювання структури шляхів розвитку емоційного інтелекту). Теоретичні й емпіричні методи було застосовано з метою структуризації отриманих знань, дослідження неоднозначності ролі EI й управління його розвитком, формулювання висновків щодо осмислення його феномена у структурі творчого потенціалу (ТП). Також у розробленні авторської моделі інноваційного розвитку емоційного інтелекту здобувачів ВО, що передбачає використання тренінгів емоційної обізнаності та стресостійкості, рольових вправ, методів арт-терапії (музична, образотворча) тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В. Мицканюк, О. Сидоренко (2024) дослідили важливість EI в контексті маркетингової діяльності й розробили модель EI для маркетологів. Ж. Дьоміна, О. Омельчук (2023) подають у своїй статті погляди сучасних науковців щодо дефі-

ніції «стресостійкість» й аналізують фактори її впливу стосовно учнівської молоді. О. Якимчук (2021) займалася психологічними особливостями професійного вигорання особистості. У дослідженнях ЕІ приділяють увагу вивченню проблеми концептуалізації саме цього феномена й функцій наступні науковці, як: Н Коврига, Е.Носенко. Необхідність удосконалення управління особистості власними емоціями розкриває К. Максьом. Щодо світових досліджень, то заслугоує уваги думка Дж. Мейєра *et al* (1990) щодо ЕІ. Також К. Konaszewski *et al* (2024) приділили увагу світній стійкості. L. McAusland, J. Addington (2016) переконані, що одним із методів лікування тривоги, є біологічний зворотній зв'язок із варіабельністю серцевого ритму (BCP). Мета цього дослідження полягала в тому, щоби перевірити ефективність і доцільність використання біологічного зворотнього зв'язку BCP для зменшення тривоги й дистресу. С. Vestena, J. Berg *et al* (2020) присвятили час дослідженню інтелекту та креативності й довели, що інтелект може впливати на творчі здібності. Технологію застосування моделювання досліджено в наукових роботах Г. Єльнікової, Т. Короїд, В. Маслова, Г. Полякової, Г. Тимошко та ін.

Незважаючи на великий науковий доробок, цю проблему досліджено недостатньо: дефіцит існуючих моделей ЕІ та відсутність зв'язку із інноваційними технологіями.

Мета дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування й розроблення моделі інноваційного розвитку ЕІ здобувачів вищої освіти (ВО) в умовах цифрової трансформації освітнього середовища, визначення умов, технологій ефективності її реалізації. **Завдання статті:** – проаналізувати сучасні наукові підходи до трактування сутності ЕІ та його ролі у професійному становленні здобувачів вищої освіти; – визначити основні тенденції розвитку ЕІ в контексті освітньої політики UNESCO та процесів цифрової трансформації освіти; – охарактеризувати наявні моделі та практики формування ЕІ в освітньому процесі закладів вищої освіти (ЗВО); – розробити модель інноваційного розвитку ЕІ здобувачів ВО та її концептуальні засади (мету, принципи, складники, технології, механізми).

Виклад основного матеріалу дослідження. Цифрова трансформація освіти створює нові

виклики й можливості. Саме цифрові технології, як: біофідбек, гейміфікація, VR/AR, AI – відкривають нові інструменти розвитку емоційної саморегуляції. Освітні практики є складовою частиною щодо РЕІ й рефлексії; набуття навичок та умінь і командної роботи, якості освітніх послуг і вдалої інтеграції студентів у професію. Їх практична підготовка відбувається через участь у курсах за вибором і різноманітних тренінгах програмах. О. Соколюк (2021) переконана, що «у ЗВО спостерігається зміщення акцентів використання імерсивних технологій у бік віртуалізації. Прикладами успішного застосування інструментарію у професійній освіті є роботи команди з Лейденського університету та Лейденського УМС з додавання нової функції Microsoft HoloLens, яка з'єднує рухи тіла людини та віртуальну анатомічну модель; компанії Japan Airlines, що розробила дві програми для забезпечення додаткового навчання механіки, двигуна та для стажистів льотного складу; NASA, яка використовує технологію HoloLens для Project Sidekick, що дозволяє космічних станцій отримувати за потребою допомогу... На сьогодні існує необхідність вибудовування нових стратегій підготовки викладачів, діяльність яких в майбутньому неодмінно буде реалізовуватися в зовсім інших умовах. Глобальні тенденції цифрової трансформації освітнього процесу диктують інші правила, надаючи арсенал сучасного інструментарію віртуальних систем». Тож у межах Європейського освітнього простору European Education Area РЕІ досліджується як складник «ключових компетентностей для навчання протягом життя» (Key competences for lifelong learning, 2018). Рекомендація є довідковим інструментом для зацікавлених сторін у сфері освіти й навчання. Це встановлює спільне розуміння компетенцій, що необхідні сьогодні й у майбутньому. Документ акцентує увагу на розвитку компетентності за допомогою інноваційних підходів, методів оцінювання й на важливості соціально-емоційного навчання у системі ВО, особливо в умовах цифрової трансформації. Також UNESCO у звіті «Futures of Education: Learning to Become» (2019, 2021) наголошує, оскільки освіта формує майбутнє, життєво важливо генерувати ідеї та пропонувати орієнтацію для побудови майбутнього освіти; крім того підкреслює, що освіта майбутнього передбачає нові можливості

й має поєднувати когнітивний, емоційний, ціннісний виміри розвитку індивіда. Увагу приділено створенню емоційно безпечного, гуманного й технологічно розумного середовища не тільки для здобуття знань студентами, а й для здатності розуміння й управління власними емоціями. Процес розробки звіту спрямований на ефект дискусій щодо знання й навчання, про те, як можна сформувати омріяне майбутнє в освіті. Відтак сучасні наукові підходи щодо змісту ЕІ досліджують як інтегровану здатність усвідомлення й управління як особистими, так й емоціями оточуючих, що дозволяє студентам покращувати комунікативні навички, уміння поринати у професійну діяльність, розвивати лідерські якості. Н. Чорна (2024) зауважує, що «дослідження показали, що біофідбек і нейрофідбек можуть значно покращувати когнітивні функції, знижувати симптоми анксіозності та депресії, а також підвищувати загальне емоційне благополуччя...Однією з ключових осо-

бливостей методик є здатність досягати довгострокових позитивних змін, оскільки вчать самостійно керувати своїми реакціями та станами».

Які можна виділити сучасні наукові підходи до трактування сутності ЕІ та його ролі у професійному становленні здобувачів вищої освіти? Розглянемо таблицю 1.

Бачимо, що моделі, розроблені науковцями, подають ЕІ як здатність мозку вмістити мислення, сприйняття, розуміння з метою аналізу, розпізнання й управління емоціями. М. Августюк зазначає, що «у психолого-педагогічній літературі можна виокремити велику кількість різноманітних підходів до концептуалізації явища ЕІ. Спільним конструктором усіх моделей ЕІ є здатність людини до ідентифікації, розуміння емоцій, а також управління ними, тоді як наявність міжособистісних здібностей, навичок і компетентностей визначають як характерну відмінність» (Августюк, 2021, с. 7). Т. Короїд

Таблиця 1

Наукові підходи щодо трактування сутності ЕІ та його ролі у професійному становленні здобувачів вищої освіти

Основні сучасні підходи	Компоненти	Спільне/Відмінне	Сутність ЕІ	Роль у професійному становленні
Моделі здібностей і навичок (Дж. Мейер, П.Саловей, Д. Карузо; Дж.Мейер, П.Саловей)	Сприйняття емоцій Їх використання Розуміння Керування емоціями	Відрізняються від моделей рис, зосереджуючись на завданнях щодо продуктивності	ЕІ як комплексна навичка	Розвиток лідерських якостей; прийняття усвідомлених рішень
Змішана модель (Д. Гоулман, Р. Бар-Он, Р. Бойстзіс)/ Методика/карта вимірювання ЕІ ЕІ (Р. Купер)	Самоусвідомлення Самоконтроль Мотивація Емпатія Міжособистісне спілкування/ Зовнішнє оточення Емоційне самопізнання Емоційні компетентність, цінності й результати	Поєднання когнітивних навичок із соціальними уміннями й рисами індивіда для пояснення ЕІ/ Розуміння емоцій й управління ними	Інтегрована здатність, що включає самосвідомість, саморегуляцію, соціальну чутливість й управління стосунками	Покращення комунікації; Розвиток навичок командної роботи
Моделі на основі рис (К. Петрідес, А. Фарнем) (модель риси ЕІ)	Прояв і сприйняття емоцій в особистісних якостях	ЕІ як конструкт на основі рис (К. Петрідес); ЕІ як інтелектуальна здібність (А. Фарнем)	ЕІ як фактор успішності	Адаптація до стресових ситуацій
Біологічні й нейронаукові (Дж.Мейер, П.Саловей)	Біологічні основи емоцій у зв'язку з ЕІ		Кореляції РЕІ з професійною ефективністю	Формування професійної ідентичності й самооцінки
Єдина структура/основа зазначених моделей ЕІ – спроможність до усвідомлення й надання інформації, прийняття обґрунтованих рішень і виконання необхідних дій				

Узагальнення автора

зауважує, що «ініціативність, інтегральне мислення, міжособистісні відносини, метаскіли як навички найвищого рівня (метанавички) дозволяють сконцентруватися як на методологічних підходах, новітніх моделях управління якістю, так і навичках моделювання стану й діяльності творчої особистості. Мотивація й обізнаність є забезпеченням її успішності шляхом підвищення рівня ТП, компонентом якого є ЕІ» (Короїд, 2025, с. 20). Також К. Луца піднімає питання ЕІ аналізуючи сучасні дослідження науковців США й України й доводить, що більшість із них вважають, що саме ЕІ становить ядро фактора успішності будь-якого здобувача ВО, що позитивно позначиться на подальшому професійному зростанні (Луца, 2023). Це підсилює потребу у створенні інноваційних моделей РЕІ, що інтегрують психологічні, педагогічні, технологічні підходи. Пропоную авторську узагальнену модель інноваційного розвитку ЕІ здобувачів вищої освіти, що передбачає єдність когнітивного, емоційного, соціального й технічного вимірів особистісного становлення, що є гарантом синергізму науки, технологій і гуманізму у вищій освіті (рис. 1).

Саме до мотиваційно-ціннісного складника віднесемо формування внутрішньої мотивації й усвідомлення РЕІ у подальшому зростанні й самореалізації. Здатність індивіда розуміти й усвідомлювати власні емоції

дозволяє розвивати вміння аналізу, комунікації, критичного мислення. Когнітивно-інформаційний складник включає поєднання знань із динамікою комунікації. Л. Ющишина пропонує тренінги з групової динаміки й комунікації шляхом набуття знань студентами теоретичних і практичних навичок щодо здатностей самоконтролю, самокорекції, комунікативного впливу й позитивного іміджу (Ющишина, 2022). Рефлексивно-аналітичний складник передбачає аналіз емоційних реакцій, самоусвідомлення, самоконтроль шляхом розвитку емоційної зрілості. Так, емоційне сприйняття як здатність розпізнавання, ототожнення почуттів. Ю. Бреус подає процедурну модель розвитку ЕІ, обґрунтовуючи базові засадки її розробки й зауважуючи, що реалізація поставлених завдань є можливою через застосування тренінгових технологій (Бреус). Емоційно-поведінковий складник авторської моделі РЕІ здобувачів ВО – то тренування саморегуляції, емпатії, асертивності. Тому інноваційні практики РЕІ поєднують ІТ, цифрові з коучинговими методиками, включають гейміфікацію, емоційний біофідбек, цифрові симуляції. Ю. Кондратюк *et al* (2025, с. 132) пропонують коучингові технології щодо розкриття внутрішнього потенціалу аспірантів, зазначаючи, що «використання коучингових технологій...сприятливо

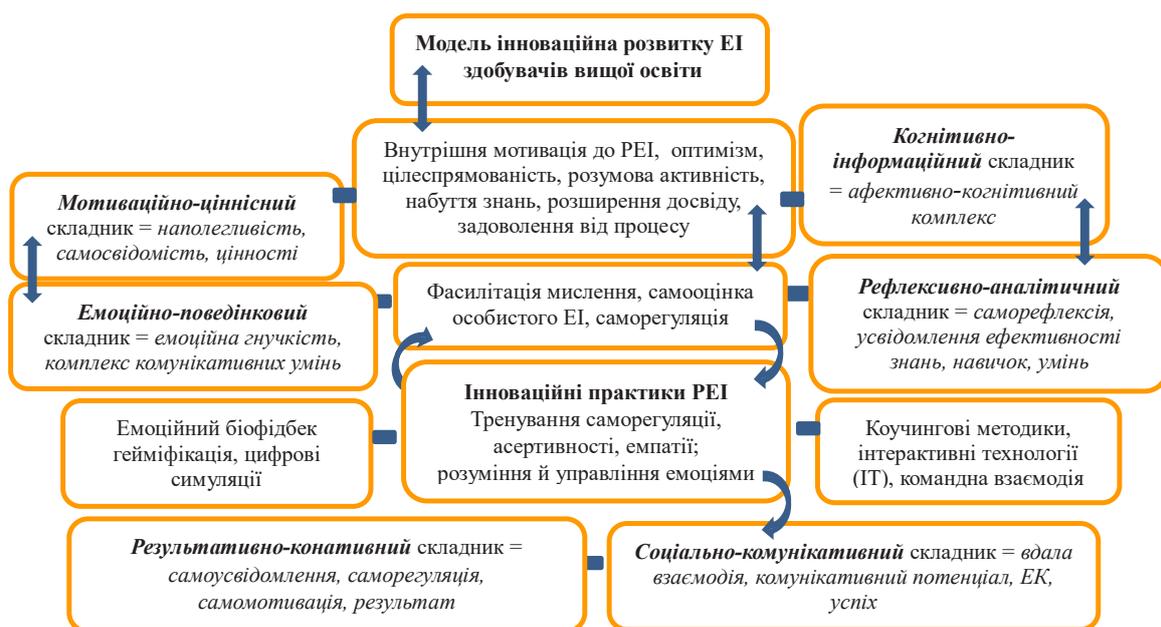

Рис. 1. Структура моделі розвитку ЕІ здобувачів ВО

діють на розвиток дослідницького мислення, оскільки стимулюють креативність і нестандартні підходи до наукових проблем». Відтак соціально-комунікативний складник моделі відповідає за практику емоційного лідерства й розвиток етичної взаємодії. Бажане використання цифрових майстерень лідерства, онлайн-проектів, соціальних симуляторів тощо. К. Луца, характеризуючи структурні компоненти ЕІ, зауважує, якщо «вища освіта зможе якісно підготувати і виховати молодь, то більш конкурентоспроможні вони будуть на ринку праці, як України, так й інших цивілізованих країн» (Луца, 2023, с. 29). Тож останній – результативно-конативний складник моделі РЕІ здобувачів ВО: від самоусвідомлення до успішної самореалізації шляхом набуття соціальних навичок і саморегуляції. Л. Тютюнник доводить, що «цілісність людського організму як біологічної системи забезпечується двома взаємопов'язаними видами саморегуляції: гуморальною та нервовою. Завдяки їх взаємодії здійснюється саморегуляція фізіологічних функцій за гомеостатичним принципом, який полягає у підтриманні біологічних констант організму в необхідних межах» (Тютюнник, 2025, с. 211). Оскільки всі складники моделі пов'язані між собою, то результативно-конативний складник відповідає за кінцевий результат РЕІ здобувачів ВО, тому як за умов самомотивації й ефективної саморегуляції зумовляє їх трансформацію через тренування й самоуправління. Ю. Бреус переконана, що «особливості розвитку емоційного інтелекту пов'язані з методологічною спрямованістю та методичним забезпеченням моделі» (Бреус, 2018, с. 5).

Тож метою моделі РЕІ здобувачів ВО є створення єдиної й комплексної системи їх інноваційного РЕІ, що гарантує формування внутрішньої мотивації, саморегуляції, емпатії, саморефлексії індивіда у процесі професійної підготовки відповідно до викликів цифрової трансформації освіти. Відповідно до мети визначено завдання моделі: – розвивати емоційно-поведінкові компетентності шляхом інтерактивних тренінгів, вправ із розвитку емпатії й саморегуляції; – сприяти рефлексивно-аналітичному усвідомленню здобувачів ВО особистих емоцій, рівня ЕІ; – інтегрувати інноваційні практики навчання; – створити умови для стійкого,

постійного емоційного розвитку (толерантність, психологічне благополуччя).

Принципи моделі РЕІ здобувачів ВО:

гуманізація, синергетичність, цифрова емпатія, інтерактивність, рефлексивність. Слід виконати компаративний аналіз принципів моделі РЕІ здобувачів ВО з основними принципами РЕІ з метою усвідомлення природи ЕІ й адаптації до умов освіти, РЕІ й ефективного формування ЕК (таблиця 2). Тобто виявити, як основні принципи ЕІ трансформуються у педагогічні засади освітнього процесу.

Отож дамо визначення поняттям «емоційна зрілість», «емоційна культура», «цифрова емпатія», «емоційно-цифрове освітнє середовище». Щодо поняття «цифрова емпатія» – то це здатність розуміти та враховувати емоції, потреби й мотиви інших людей в умовах онлайн-комунікації (інтернет-ресурс).

За психологічним словником В. Синявського *et al* (2007) наступні поняття, як:

Емоційна зрілість – зменшення імпульсивності емоційних реакцій у відповідності з соціальними нормами і вимогами; можливість тривалий час виконувати не дуже привабливі завдання;

Емоційна культура (ЕК) – це рівень розвитку емоцій, що передбачає емоційну чутливість та відповідальність за свої переживання перед собою й оточуючими; ЕК – це вихованість емоцій.

Відтак для формування мотиваційно-ціннісної основи РЕІ студентів, їх професійного успіху, соціальної адаптації й забезпечення когнітивно-інформаційної підготовки пропонуємо освітні практики з РЕІ. Щодо здобувачів ВО 1-ого й 2-ого курсів фокусуємо увагу на свідомості й саморегуляції, а для 3-ого й 4-ого – робимо акцент на емпатію й соціальну свідомість (таблиця 3).

Для реалізації моделі РЕІ здобувачів ВО необхідні педагогічні умови. По-перше, визначимося щодо поняття «емоційно-цифрове освітнє середовище». На сьогодні немає усталеного визначення цього терміна. Тож термін «емоційно-цифрове освітнє середовище» є узагальненням, що поєднує два концепти: «цифрове освітнє середовище» та «емоційно орієнтоване навчання». Тут про зведення підходів до РЕІ (Goleman) й цифрового освітнього простору (Биков *et al*).

Таблиця 2

Компаративний аналіз принципів моделі PEI здобувачів ВО з принципами PEI

Назва принципів моделі PEI	Визначення	Назва принципів PEI	Спільне/Відмінне
Гуманізації	Визнання емоцій як ресурсу розвитку особистості	Сприйняття й розуміння емоцій	Розвиток здатності й навички вміння розрізняти емоції розпізнавання емоцій
Синергетичності Соціальна взаємодія	Поєднання емоційного, когнітивного, соціального, технологічного компонентів; колективні форми навчання	Соціальні навички Емпатія	Уміння вирішувати конфлікти, ефективне спілкування, якісна комунікація, формування лідерських якостей
Цифрової емпатії	Здатність розуміти емоції в онлайн-комунікації	Управління емоціями	Формування навичок саморегуляції
Інтерактивності	Залучення здобувача ВО як активного суб'єкта особистого PEI	Мотивація	Внутрішнє прагнення досягати мети, цілей
Рефлексивності Акмеологічність як орієнтир на саморозвиток	Систематичне самоспостереження й аналіз емоційного стану; вдосконалення емоційної культури	Самоусвідомлення Саморегуляція	Здатність розуміти й керувати особистими емоціями, адаптація до ситуації; співчуття іншим, розуміння їх потреб
Система педагогічних, психологічних, соціальних впливів, спрямованих на PEI в процесі навчання		Здатність до конфлікт-менеджменту, до усвідомлення, розуміння, управління емоціями власними й інших із метою ефективною взаємодії	

Таблиця 3

Інноваційні освітні практики з PEI

Практика	Мета використання	Підходи/Заходи	Принципи
Тренінг «Емоції в педагогічному спілкуванні»	Розвиток емоційної компетентності у взаємодії з батьками, дітьми, колегами	Розвиток емпатії (рольові ігри, розбір конфліктів)	Інтерактивність
Тренінг «Пізнай себе»	Розвиток комунікативної емпатії, педагогічного такту, розуміння емоцій інших	Усвідомлення власних емоційних реакцій (емоційний діалог, вправи «Дзеркало емоцій»)	Інноваційність
Соціально-емоційні проекти	PEI у дітей під час практики студентів (реалізація їх проектів)	Перенесення навичок EI у педдіяльність (тиждень емпатії, емоційної культури (щоденник емоцій))	Акцент на учня
Технологія емоційного дизайну навчання	Написання планів уроку або розроблення занять з елементами позитивних емоцій і захоплення	Розвиток умінь і навичок створення емоційно підтримувального середовища (ілюстрації, ігри, емоційні історії)	Зв'язок з реальністю
Перший у світі додаток з PEI; 10 онлайн-курсів для сучасного вчителя; Мережа Цифрових Освітніх Центрів Платформи до різних освітніх можливостей		https://ucare.foundation/eq-institute/ https://osvita.ua/news/lifelonglearn/77357/ https://eduhub.org.ua/ https://happymonday.ua/osvitni-resursy-bezkoshtovnyj-dostup	

Тому авторська дефініція щодо цього поняття наступна:

емоційно-цифрове освітнє середовище – то інтегрований простір освітньої взаємодії, де цифрові й інтерактивні технології слугують засобом розвитку EI й ЕК, емпатії здобувачів ВО, шляхом поєднання психологічних, педагогічних і технологічних підходів, створюючи комплексні системи навчання, для емоційно

безпечного, мотиваційного навчального простору, що сприяє побудові розвитку емоційної саморегуляції, толерантності, рефлексивності, цифрової емпатії як здатності розуміти емоційні стани інших у віртуальній взаємодії.

По-друге, проблема якості освіти й педагогічні умови вимагають, освітніх інновацій, сучасних підходів до методів навчання майбутніх кваліфікованих працівників. Емоційно-цифрове освітнє

середовище як синергетична система щодо РЕІ, соціальної відповідальності та психологічного добробуту індивіда в умовах цифрової трансформації освіти. Тому динаміка активності та взаємодії цієї синергетичної системи спрямована на трансформацію особистості й набуття навичок й умінь щодо досягнення нею поставленої мети: від різноманітності цілей і завдань, генерування ідей, співробітництва до результативності й успішності обох сторін цього процесу.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Обґрунтування теоретичних засад, практичні підходи в результаті проведеного дослідження призвели до висновку про необхідність конструювання моделі. Розроблена модель інноваційного РЕІ здобувачів ВО відображає системний підхід до РЕІ, формування ЕК майбутніх фахівців. Вона спрямована на формування здатності до самореалізації, саморегуляції, емпатії, професійної стресостійкості, ефективної міжособистісної взаємодії. Попри зростаючу увагу щодо РЕІ, відносно незначна кількість моделей поєднує цифрові й інноваційно-педагогічні параметри. Запропонована інноваційна модель РЕІ здобувачів ВО забез-

печує взаємозв'язок зазначених напрямів із нейрокогнітивними в цьому процесі.

Упровадження моделі інноваційного РЕІ здобувачів ВО передбачає застосування інтерактивних технологій, методів консалтингу та тренінгів для досягнення певних цілей, методів емоційного тренінгу, фасилітації, цифрових освітніх інструментів для підвищення мотивації й саморозвитку. А результативно-конативний і соціально-комунікативний складники цієї моделі сприяють не лише зростанню РЕІ, а й підвищенню комунікативної культури та професійної компетентності, конкурентоспроможності майбутніх фахівців.

Подальші дослідження спрямовуватимуться на емпіричне дослідження ефективності моделі щодо змін РЕІ на різних етапах навчання. Тому науковий погляд буде націлений на розроблення кваліметричного інструментарію щодо оцінювання РЕІ студентів, запропонувавши критерії, показники й рині сформованості ЕІ як основи для діагностики результативності моделі та компаративний аналіз міжнародного досвіду РЕІ в системі ВО для подальшої модернізації вітчизняних практик.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Августюк М. Основні аспекти характеристики моделей емоційного інтелекту. *Вісник Львівського університету. Психологія*. 2021. 8. С. 3-9. URL: <https://doi.org/10.30970/PS.2021.8.1>
2. Биков В., Буров О. Цифрове навчальне середовище: нові технології та вимоги до здобувачів знань. 1-12. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723206/1/ЦИФРОВЕ%20НАВЧАЛЬНЕ%20СЕРЕДОВИЩЕ_%20ВИКЛИКИ%20ЧАСУ.pdf
3. Биков В., Спірін О., Пінчук О. Проблеми та завдання сучасного етапу інформації освіти. *Загальна середня освіта як базова ланка в системі безперервної освіти*, 3. С. 191- 198. URL: <https://files.core.ac.uk/download/pdf/132488157.pdf>
4. Бреус Ю. Модель розвитку емоційного інтелекту студентів соціономічних професій на етапі професійного становлення. С. 1-13. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4943/1/Y_Breus_PEDuP_9_NDL_KL.pdf
5. Дьоміна Ж., Омельчук О. Феномен стресостійкості як провідного чинника збереження здоров'я учнівської молоді. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2023. 12 (172). С. 73-77. URL: <https://spppc.com.ua/index.php/journal/article/view/1587/1563>
6. Інтеграція системи освіти України в європейський освітній простір: зб. тез доп. VI Міжнар. наук. конф. Київ: ДНУ «Інститут освітньої аналітики». 2024. 292 с. URL: https://eurydice.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2025/03/theses_2024_ssi-iea.pdf
7. Короїд Т. Трансверсальні компетентності в ракурсі особистісного розвитку вчителя європейського рівня. *Мистецька освіта та розвиток творчої особистості*. 2025. 2. С. 16-22. URL: <https://journals.rshu.rivne.ua/index.php/art/article/view/490/450>
8. Коучингові технології в розкритті внутрішнього потенціалу аспірантів/ Кондратюк Ю., Гордійчук О., Яблонська Н., Вітюк І. *Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство»*. 2025. 19. С. 127-134. URL: <https://ul-journal.org/index.php/journal/article/view/281>
9. Луца К. Характеристика структурних компонентів емоційного інтелекту. *Інноваційна педагогіка*. 2023. 66 С. 27-30. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/66/4.pdf>
10. Луца К. Феномен емоційного інтелекту: наукові погляди, американських та українських дослідників. *Молодь і ринок*. 2023. 10 (218). С. 162-166. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/290213>

11. Мицканюк В., Сидоренко О. Формування моделі емоційного інтелекту для еціалістів у сфері маркетингу. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. 5. С. 93-100. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2f861e1c-a11b-42e7-9e67-f4f5baee6752/content>
12. Психологічний словник/В. Синявський, О. Сергєєнкова/За ред. Н. Побірченко. 2007. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5980/3/O_Serhieienkova_IL.pdf
13. Соколюк О. Вплив VR/AR на технології навчання й освітянські практики. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2021. 60. URL: https://www.researchgate.net/publication/369922677_VPLIV_VR_AR_NA_TEHNOLOGII_NAVCANNA_J_OSVITANSKI_PRAKTIKI
14. Тютюнник Л. Саморегуляція як психологічний феномен. *Вісник національного університету оборони України*. 2025. 5 (87). С. 207-215. URL: <http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/329206/327612>
15. Чорна Н. Використання біофідбек та нейрофідбек технологій у психокорекційній практиці: нові методики для покращення когнітивного та емоційного благополуччя. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Психологія*. 2024. Т. 35 (74). 5. С. 128-132. URL: https://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/5_2024/22.pdf
16. Ющишина Л. Групова динаміка та комунікація (тренінг): курс лекцій. *Волинський національний університет імені Лесі Українки*. 2022. 170 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21297/3/dynamika_trening.pdf
17. Якимчук О. Психологічні особливості професійного вигорання особистості. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Психологічні науки*. 2021. 16 (61). С. 110-119. URL: <https://sj.udu.edu.ua/index.php/pn/article/view/1161/949>
18. Digital Education Action Plan 2021-2027. URL: <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/actions>
19. European skills Agenda. URL: file:///C:/Users/cozyw/Downloads/SkillsAgenda_update_24032023.pdf
20. Futures of Education: Learning to Become. 2019. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000370801>
21. Futures of Education: Learning to Become. 2021. URL: <https://www.unesco.org/en/articles/futures-education-learning-become>
22. Goleman D. Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ. URL: <https://www.amazon.com/Emotional-Intelligence-Matter-More-Than/dp/055338371X>
23. Key competences for lifelong learning. (2018). *Publications Office of the European Union*. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>
24. Konaszewski, K., Skalsky-Bednarz, B.S., & Surzykiewicz, J. Educational resilience: A few reflections and theoretical analyses on resilient pupils, teachers and schools. *Edukacja*. 2025. 1(172). P. 1-10. doi: 10.24131/3724.250101.
25. Mayer J. D., Di Paolo M., Salovey P. Perceiving affective content in ambiguous visual stimuli: a component of emotional intelligence. *Journal of Personality Assessment*. 1990. P. 772-781. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/2348356/>
26. McAusland L., Addington J. Biofeedback to treat anxiety in young people at clinical high risk for developing psychosis. *National Library of Medicine*. 2016. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/eip.12368>
27. Vestena, C., Berg, J., Silva, W. & Costa-Lobo, C. Intelligence and creativity: Epistemological connections and operational implications in educational contexts. *Creative Education*. 2020. 11. P. 1179-1200. doi: 10.4236/ce.2020.117088

REFERENCES:

1. Avhustiuk M. (2021). Osnovni aspekty kharakterystyky modelei emotsiinoho intelektu. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Psykholohiia*. 8. S. 3-9. URL: <https://doi.org/10.30970/PS.2021.8.1>
2. Bykov V., Burov O. Tsyfrove navchalne seredovyshche: novi tekhnolohii ta vymohy do zdobuvachiv znan. 1-12. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723206/1/ЦИФРОВЕ%20НАВЧАЛЬНЕ%20СЕРЕДОВИЩЕ_%20ВИКЛИКИ%20ЧАСУ.pdf
3. Bykov V., Spirin O., Pinchuk O. Problemy ta zavdannia suchasnoho etapu informatsii osvity. *Zahalna serednia osvita yak bazova lanka v systemi bezpererвної osvity*, 3. S. 191- 198. URL: <https://files.core.ac.uk/download/pdf/132488157.pdf>
4. Breus Yu. Model rozvytku emotsiinoho intelektu studentiv sotsionomichnykh profesii na etapi profesiinoho stanovlennia. S. 1-13. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4943/1/Y_Breus_PEDuP_9_NDL_KL.pdf
5. Domina Zh., Omelchuk O. (2023). Fenomen stresostiikosti yak providnoho chynnyka zberezhenia zdorovia uchnivskoi molodi. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*. 12 (172). С. 73-77. URL: <https://spppc.com.ua/index.php/journal/article/view/1587/1563>
6. Intehratsiia systemy osvity Ukrainy v yevropeyskyi osvittii prostir: zb. tez dop. VI Mizhnar. nauk. konf. Kyiv: DNU «Instytut osvitnoi analityky». 2024. 292 s. URL: https://eurydice.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2025/03/theses_2024_ssi-iea.pdf

7. Koroid T. (2025). Transversalni kompetentnosti v rakursi osobystisnoho rozvytku vchytelia yevropeiskoho rivnia. *Mystetska osvita ta rozvytok tvorchoi osobystosti*. 2. S. 16-22. URL: <https://journals.rshu.rivne.ua/index.php/art/article/view/490/450>
8. Kouchynhovi tekhnologii v rozkrytti vnutrishnoho potentsialu aspirantiv/ Kondratiuk Yu., Hordiichuk O., Yablonska N., Vitiuk I. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Universytety i liderstvo»*. 2025. 19. S. 127-134. URL: <https://ul-journal.org/index.php/journal/article/view/281>
9. Lutsa K. (2023). Kharakterystyka strukturnykh komponentiv emotsiinoho intelektu. *Innovatsiina pedahohika*. 66 S. 27-30. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/66/4.pdf>
10. Lutsa K. (2023). Fenomen emotsiinoho intelektu: naukovy pohliady, amerykanskykh ta ukrainskykh doslidnykiv. *Molod i rynek*. 10 (218). S. 162-166. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/290213>
11. Mytskaniuk V., Sydorenko O. (2024). Formuvannia modeli emotsiinoho intelektu dlia etsialistiv u sferi marketynhu. *Kyivskyi ekonomichnyi naukovyi zhurnal*. 5. S. 93-100. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2f861e1c-a11b-42e7-9e67-f4f5baee6752/content>
12. *Psykholohichni slovnyk/V. Syniavskyi, O. Serhieienkova/Za red. N. Pobirchenko*. 2007. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5980/3/O_Serhieienkova_IL.pdf
13. Sokoliuk O. (2021). Vplyv VR/AR na tekhnologii navchannia y osvitianski praktyky. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*. 60. URL: https://www.researchgate.net/publication/369922677_VPLIV_VR_AR_NA_TEHNOLOGII_NAVCANNIA_J_OSVITANSKI_PRAKTIKI
14. Tiutiunyk L. (2025). Samorehuliatyia yak psykholohichni fenomen. *Visnyk natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy*. 5 (87). C. 207-215. URL: <http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/329206/327612>
15. Chorna N. (2024). Vykorystannia biofidbek ta neirofidbek tekhnologii u psykholohichni praktytsi: novi metodyky dlia pokrashchennia kohnityvnoho ta emotsiinoho blahopoluchchia. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Psykholohiia*. T. 35 (74). 5. S. 128-132. URL: https://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/5_2024/22.pdf
16. Yushchysyna L. (2022). Hrupova dynamika ta komunikatsiia (treninh): kurs lektsii. *Volynskyi natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky*. 170 s. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21297/3/dynamika_trening.pdf
17. Yakymchuk O. (2021). Psykholohichni osoblyvosti profesiinoho vyhorannia osobystosti. *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova. Psykholohichni nauky*. 16 (61). S. 110-119. URL: <https://sj.udu.edu.ua/index.php/pn/article/view/1161/949>
18. *Digital Education Action Plan 2021-2027*. URL: <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/actions>
19. *European skills Agenda*. URL: file:///C:/Users/cozyw/Downloads/SkillsAgenda_update_24032023.pdf
20. *Futures of Education: Learning to Become*. 2019. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000370801>
21. *Futures of Education: Learning to Become*. 2021. URL: <https://www.unesco.org/en/articles/futures-education-learning-become>
22. Goleman D. *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. URL: <https://www.amazon.com/Emotional-Intelligence-Matter-More-Than/dp/055338371X>
23. *Key competences for lifelong learning*. (2018). *Publications Office of the European Union*. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>
24. Konaszewski, K., Skalsky-Bednarz, B.S., & Surzykiewicz, J. (2025). Educational resilience: A few reflections and theoretical analyses on resilient pupils, teachers and schools. *Edukacja*. 1(172). P. 1-10. doi: 10.24131/3724.250101.
25. Mayer J. D., Di Paolo M., Salovey P. (1990). Perceiving affective content in ambiguous visual stimuli: a component of emotional intelligence. *Journal of Personality Assessment*. P. 772-781. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/2348356/>
26. McAusland L., Addington J. (2016). Biofeedback to treat anxiety in young people at clinical high risk for developing psychosis. *National Library of Medicine*. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/eip.12368>
27. Vestena, C., Berg, J., Silva, W. & Costa-Lobo, C. (2020). Intelligence and creativity: Epistemological connections and operational implications in educational contexts. *Creative Education*. 11. P. 1179-1200. doi: 10.4236/ce.2020.117088

Дата першого надходження рукопису до видання: 16.11.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 19.12.2025
Дата публікації: 30.12.2025